

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

СТЕРЕОГРА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**для проведення практичних занять з
дисципліни «ОБЛІК І КОНТРОЛЬ
МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
для студентів денної та заочної форм
навчання
спеціальності 075 «Маркетинг»**

Тернопіль-2018

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**для проведення практичних занять з дисципліни
«ОБЛІК І КОНТРОЛЬ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
для студентів денної та заочної форм навчання
економічних спеціальностей**

ТЕРНОПІЛЬ – 2018

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Облік і контроль маркетингової діяльності» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 075 «Маркетинг» / Укл. Марущак Л.І.; Тернопіль, 2018. – 30 с.

Укладач: Марущак Леся Іванівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту ТНТУ ім. І.Пулюя

Рецензент: Білоус Ольга Степанівна, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту ТНТУ ім. І.Пулюя

Методичні вказівки розглянуті та затверджені на засіданні кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Протокол № 2 від 20 вересня 2018 р.

Схвалені засіданням методичної комісії факультету економіки та менеджменту
Протокол № 3 від 17 жовтня 2018 р.

ЗМІСТ

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ТЕМА 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ТОРГІВЛІ.....	8
ТЕМА 2. ОБЛІК ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ В ОПТОВІЙ ТОРГІВЛІ.....	9
ТЕМА 3. ОБЛІК ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ.....	11
ТЕМА 4. ОБЛІК ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	15
ТЕМА 5. ОБЛІК ПРАЦІ, ЇЇ ОПЛАТИ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ.....	15
ТЕМА 6. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	17
ТЕМА 7. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ПОРЯДОК ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ.....	22
ТЕМА 8. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ.....	23
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	26
ЛІТЕРАТУРА.....	29

1. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показник	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів/годин	4	4
Аудиторні заняття, год.	64	16
Самостійна робота, год.	104	56
Аудиторні заняття:		
лекції, год.	32	10
лабораторні заняття, год.	-	-
практичні заняття, год.	32	6
семінарські заняття, год.	-	-
Самостійна робота:		
опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	29	8
опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	-	3
виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань	12	8
виконання курсових робіт	30	20
підготовка та складання екзамену, рефератів, тестування	33	17
Екзамен		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на торгівельних підприємствах.

Завдання: вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних норм і національних стандартів; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

За результатами вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі результати навчання:

- нормативно-правове забезпечення ведення бухгалтерського обліку;
- предмет і елементи методу бухгалтерського обліку;
- порядок нарахування заробітної плати, доплат;
- класифікацію витрат та визнання доходів;
- призначення фінансової звітності;

- розуміти і оцінювати сутність господарських операцій, економічних показників;
- відобразити господарські операції на аналітичних і синтетичних рахунках бухгалтерського обліку, в документах. Провести інвентаризацію основних засобів, запасів на підприємстві;
- нарахувати заробітну плату працівникам підприємства. Розрахувати суму витрат діяльності;
- скласти фінансову звітність.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

Загальних: Здатність до здійснення усної та письмової ділової комунікації українською мовою. Формування системи знань щодо засад організації і планування комерційної діяльності підприємств в ринкових умовах господарювання та набуття відповідних практичних навичок та вмінь. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахових: Здатність аналізувати управлінські ситуації та приймати управлінські рішення. Здатність до вивчення та прогнозування кон'юнктури ринку, розрахунку його місткості, визначення прогнозних показників збуту продукції, аналізу поведінки споживачів і конкурентів, а також конкурентного середовища. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

ТЕМА 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ТОРГІВЛІ

План

- 1.1. Організація торговельної діяльності
- 1.2.. Організація бухгалтерського обліку в торгівлі
- 1.3.Формування цін на товари, контроль за їх дотриманням
- 1.4.Застосування Регістраторів розрахункових операцій (РРО) в обліку торговельної діяльності

Контрольні запитання

1. Що розуміють під торговельною діяльністю? Які її основні функції?
2. Які функції покладено на підприємства оптової торгівлі? Які основні завдання оптової торгівлі?
3. Що розуміють під роздрібною торгівлею? Які її основні завдання?
4. Які особливості організації бухгалтерського обліку в торгових підприємствах, зумовлені специфікою їх діяльності?
5. Які види цін застосовуються в торгівлі?
6. Назвіть особливості формування цін на товари — вільних оптових цін та вільних роздрібних.
7. Що таке державне регулювання цін та контроль за їх дотриманням?
8. Що розуміють під ліцензією? Які види товарів підлягають ліцензуванню?
9. Який порядок відображення в обліку операцій з ліцензіями (придбання, зарахування на баланс, амортизація, списання).
10. Яким Законом України регламентується патентування окремих видів торговельної діяльності? На які види діяльності дія цього Закону поширюється? Які види діяльності не підлягають патентуванню?
11. Дайте визначення торгового патенту. Назвіть основні види торгових патентів.
12. Як у бухгалтерському обліку відображаються операції, пов'язані з придбанням патентів та списанням їх вартості?

Завдання 1

Торговим підприємством зареєстровано такі господарські операції, пов'язані з придбанням ліцензії:

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Перераховано з поточного рахунку уповноваженому органу в оплату вартості придбаної ліцензії	2000
2	Відображено зарахування на баланс вартості придбаної ліцензії	2000
3	Відображено суму амортизації, нарахованої протягом строку дії ліцензії	2000
4	Списано вартість ліцензії після закінчення строку її дії за рахунок суми нарахованої амортизації	2000

Записати господарські операції в Реєстраційний журнал і скласти відповідні бухгалтерські проводки.

Торговим підприємством зареєстровано такі господарські операції, пов'язані з придбанням торгового патенту:

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Перераховано з поточного рахунку торгового підприємства органу податкової служби за місцем реєстрації в оплату вартості патенту строком на 12 місяців	340
2	Відображено суму податку на прибуток, нараховану за звітний період	5000
3	У міру настання звітного періоду списано суму попередньої оплати торгового патенту на зменшення заборгованості по податку на прибуток	340

Записати господарські операції в Реєстраційний журнал і скласти відповідні бухгалтерські проводки.

ТЕМА 2. ОБЛІК ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ В ОПТОВІЙ ТОРГІВЛІ

План

- 2.1. Облік надходження товарів
- 2.2. Облік реалізації товарів
- 2.3. Облік іншого вибуття товарів

Контрольні запитання

1. На підставі яких документів здійснюється приймання товарів на складі постачальника, від станції (порту) призначення, на складі одержувача (покупця)?

2. Яким документом оформляються розходження між даними товаросупровідних документів і фактично одержаними товарами, виявлені при прийманні?
3. На підставі якого документа надається право покупцеві (zareєстрованому як платник ПДВ) на включення до податкового кредиту суми ПДВ, сплаченої постачальнику при придбанні товарів?
4. Які бухгалтерські проводки складаються при оприбуткуванні товарів, одержаних оптовим підприємством від постачальника, якщо перша подія — надходження товарів?
5. Які бухгалтерські проводки складаються при оприбуткуванні товарів, одержаних оптовим підприємством від постачальника, якщо перша подія — передоплата?
6. Як відображається в обліку вартість нестачі товарів при перевезенні залежно від причин її виникнення:
 - 1) в межах норм природного убутку;
 - 2) понад норму природного убутку з вини транспортної організації або постачальника?
7. Які форми реалізації товарів застосовуються підприємствами оптової торгівлі?
8. Який порядок відображення в обліку реалізації товарів зі складів і баз оптового підприємства?
9. Який порядок відображення в обліку реалізації товарів транзитом за участю оптового підприємства в розрахунках?
10. Як відображаються в обліку операції з реалізації товарів у порядку бартерного обміну подібними запасами (товарами)?

Завдання 1

Підприємством оптової торгівлі протягом звітного періоду були зареєстровані такі господарські операції, пов'язані з придбанням товарів:

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
Перша подія — надходження товарів		
1	Оприбутковано придбані у постачальників товари за відпускними (договірними) цінами (без ПДВ)	400 000
2	Зараховано до податкового кредиту суму ПДВ, нараховану постачальникам при придбанні товарів у звітному періоді	80 000
3	Перераховано постачальникам в оплату вартості придбаних товарів	480 000
4	Відображено заборгованість стороннім організаціям за надані послуги щодо транспортування, навантажувально-розвантажувальних робіт, страхування вантажу тощо (без ПДВ)	15 000

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
5	Відображено суму податкового кредиту по ПДВ	3000
6	Перераховано з поточного рахунку оптового підприємства стороннім організаціям в оплату вартості наданих послуг (з ПДВ)	18 000
Перша подія — передоплата		
1	Перераховано постачальникам у порядку попередньої оплати за товари, що підлягають до поставки згідно з договором (у тому числі ПДВ 80 000 грн)	480 000
2	Зараховано до податкового кредиту суму сплаченого ПДВ	80 000
3	Оприбутковано одержані від постачальників попередньо оплачені товари за відпускнуою вартістю (без ПДВ)	400 000
4	Одночасно відображено у розрахунках на суму податкового кредиту по ПДВ	80 000
5	Відображено заборгованість стороннім організаціям за надані послуги щодо транспортування товарів, навантажувально-розвантажувальних робіт, страхування вантажу тощо (без ПДВ)	15 000
6	Відображено суму податкового кредиту по ПДВ	3000
7	Перераховано з поточного рахунку оптового підприємства стороннім організаціям в оплату вартості наданих послуг (з ПДВ)	18 000

Записати господарські операції в Реєстраційний журнал і скласти відповідні бухгалтерські проводки.

ТЕМА 3. ОБЛІК ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ

План

- 3.1. Облік надходження товарів у підприємства роздрібною торгівлі
- 3.2. Облік реалізації товарів у роздріб
- 3.3. Облік торгових націнок на товари, порядок їх розподілу і списання
- 3.4. Облік торгових знижок з вартості товарів
- 3.5. Облік реалізації товарів у розстрочку
- 3.6. Облік операцій, пов'язаних з поверненням товарів

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте порядок документального оформлення надходження та реалізації товарів.
2. Наведіть основні бухгалтерські проводки з обліку надходження товарів, розкрийте порядок визначення їх первісної вартості.
3. Розкрийте порядок визначення торгової націнки на товари в роздрібній торгівлі та її відображення в обліку.
4. Дайте характеристику методів обліку та розподілу транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ) у торгових підприємствах та наведіть основні бухгалтерські проведення з їх розподілу і списання.
5. Охарактеризуйте порядок реалізації товарів зі знижками та їх відображення в обліку.
6. Наведіть основні бухгалтерські проводки з обліку реалізації товарів за бонусними дисконтними картками.
7. Охарактеризуйте умови, порядок документального оформлення та відображення в обліку повернення товарів покупцями.
8. Охарактеризуйте особливості проведення, документального оформлення та відображення в обліку операцій комісійної торгівлі.

Завдання 1

Оптовим підприємством (постачальником) відвантажено товари покупцеві відпускнуою вартістю 120 000 грн (у тому числі ПДВ — 20 000 грн) на умовах розрахунку «2/10, n/30». Фактична собівартість реалізованих товарів — 80 000 грн. Розрахунки з покупцем проведено протягом 10 днів повністю.

В бухгалтерському обліку зазначені операції будуть відображені в такому порядку (табл. 1).

Таблиця 1

ОБЛІК РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ НА УМОВАХ РОЗРАХУНКУ «2/10, n/30»

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Дебет рахунку	Кредит рахунку
У постачальника (продавця)				
1	Відображено відвантаження товарів покупцю за відпускнуою вартістю (в тому числі ПДВ — 20 000 грн)	120 000	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	702 «Дохід від реалізації товарів»
2	Відображено суму податкового зобов'язання по ПДВ з доходу від реалізації	20 000	702 «Дохід від реалізації товарів»	641 «Розрахунки за податками»
3	Списано відвантажені товари на собівартість реалізації	80 000	902 «Собівартість реалізованих товарів»	281 «Товари на складі»

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Дебет рахунку	Кредит рахунку
4	Зараховано на поточний рахунок оптового підприємства кошти, одержані від покупця за реалізовані товари за відпускнуою вартістю	120 000	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»
5	Відображено суму торгової знижки з відпускнуою вартості товарів, надану покупцеві за дострокову оплату товарів	2000	704 «Вирахування з доходу»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»
6	Перераховано з поточного рахунку покупцеві суму наданої торгової знижки за дострокову оплату товарів	2000	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
7	Відкориговано суму податкового зобов'язання по ПДВ у зв'язку із зменшенням обсягу реалізації (2000 × 20 : 100) — сторно	400	704 «Вирахування з доходу»	641 «Розрахунки за податками»
8	Списано в кінці звітної періоду на фінансові результати: — суму чистого доходу від реалізації товарів	100 000	702 «Дохід від реалізації товарів»	791 «Результат операційної діяльності»
	— собівартість реалізованих товарів	80 000	791 «Результат операційної діяльності»	902 «Собівартість реалізованих товарів»
	— дебетове сальдо рахунку 704 «Вирахування з доходу»	1600	791 «Результат операційної діяльності»	704 «Вирахування з доходу»
9	Визначено і списано фінансовий результат по операції (100 000 грн – 80 000 грн – 1600грн)	18 400	791 «Результат операційної діяльності»	441 «Прибуток нерозподілений»
У покупця (роздрібне торгове підприємство)				
1	Оприбутковано придбані у постачальника товари за відпускнуою вартістю (без ПДВ)	100 000	282 «Товари в торгівлі»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
2	Відображено суму податкового кредиту по ПДВ	20 000	641 «Розрахунки за податками»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Дебет рахунку	Кредит рахунку
3	Перераховано постачальнику в оплату вартості придбаних товарів за відпускнуою вартістю	120 000	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
4	Включено до торгової націнки на товари суму ПДВ, сплачену постачальнику при придбанні товарів	20 000	282 «Товари в торгівлі»	285 «Торгова націнка»
5	Відображено суму торгової націнки, нараховану торговим підприємством	30 000	282 «Товари в торгівлі»	285 «Торгова націнка»
6	Відображено суму торгової знижки з вартості товарів, надану постачальником за дострокову оплату товарів	2000	282 «Товари в торгівлі»	285 «Торгова націнка»
7	Оприбутковано в касу виручку від реалізації товарів за готівку за продажними (роздрібними) цінами	152 000	301 «Каса в національній валюті»	702 «Дохід від реалізації товарів»
8	Відображено суму податкового зобов'язання по ПДВ з доходу від реалізації	30 400	702 «Дохід від реалізації товарів»	641 «Розрахунки за податками»
9	Списано за обліковою (продажною) вартістю реалізовані товари на собівартість реалізації	152 000	902 «Собівартість реалізованих товарів»	282 «Товари в торгівлі»
10	Списано в кінці звітної періоду суму торгової націнки, що відноситься до реалізованих товарів — сторно	52 000	902 «Собівартість реалізованих товарів»	285 «Торгова націнка»
11	Списано на фінансові результати: — суму чистого доходу від реалізації товарів (152 000 грн – 30 400 грн) — собівартість реалізованих товарів	121 600 100 000	702 «Дохід від реалізації товарів» 791 «Результат операційної діяльності»	791 «Результат операційної діяльності» 902 «Собівартість реалізованих товарів»
12	Визначено і списано фінансовий результат по операції (121 600 грн – 100 000 грн)	21 600	791 «Результат операційної діяльності»	441 «Прибуток нерозподілений»

ТЕМА 4. ОБЛІК ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

План

- 4.1.Облік витрат операційної діяльності за економічними елементами
- 4.2.Облік витрат діяльності підприємств торгівлі за статтями витрат
- 4.3.Облік витрат фінансової та інвестиційної діяльності

Контрольні запитання

1. Розкрийте зміст поняття «вартісне вимірювання».
2. Дайте визначення понять «оцінка» та «калькуляція», порівняйте їх.
3. Які методи (основи) оцінки передбачені в МСБО? Коротко охарактеризуйте їх.
4. Розкрийте зміст поняття «чиста вартість реалізації».
5. Розкрийте зміст групування витрат за економічними елементами. Які економічні елементи витрат виділяють?
6. Охарактеризуйте групування витрат за статтями калькуляції. Які ще класифікації витрат існують?

Завдання 1

На виробництво 120 кг цвяхів пішло 130 кг заліза, за ціною 3 грн. за 1 кг. За виробництво 100 кг цвяхів робітник отримує 150 грн. Витрати на обслуговування процесу виробництва склали 230 грн., витрати електроенергії – 200 грн., витрати на реалізацію – 180 грн. Визначте собівартість 1 кг цвяхів, його оптову та роздрібну ціну, якщо фірма очікує отримання прибутку в розмірі 40 %, ПДВ – 20, торгова націнка – 20 %.

ТЕМА 5. ОБЛІК ПРАЦІ, ЇЇ ОПЛАТИ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ

План

- 5.1.Склад витрат на оплату праці, системи та форми оплати праці.
- 5.2.Порядок нарахування заробітної плати, доплат та надбавок.

- 5.3.Облік утримань із заробітної плати.
- 5.4.Облік нарахувань на заробітну плату.

Контрольні запитання

1. У чому сутність аналітичного обліку розрахунків з працівниками?
2. Як нараховується заробітна плата?
3. Який порядок нарахувань на фонд оплати праці?
4. Який порядок нарахування утримань із заробітної плати?
5. Як розрахувати допомогу з тимчасової непрацездатності?
6. Які особливості синтетичного обліку розрахунків з оплати праці?
7. У чому сутність аналітичного обліку розрахунків з працівниками?
8. Який порядок відображення в обліку розрахунків по відрядженнях?
9. Як відображаються в обліку розрахунки з підзвітними особами?
10. Які первинні документи використовуються при обліку розрахунків з оплати праці?

Завдання 1

Працівник хворів з 1 січня по 16 січня 201_ року. За попередні 6 місяців (з 1 вересня) він був у відпустці 23 календарні дні (нарахована сума відпускних – 2240 грн., з 1-го по 15 жовтня був на лікарняному (нараховано 1120 грн.). Нарахована за попередні 6 місяців зарплата (крім відпускних та лікарняних) – 9600 грн. Страховий стаж – 6 років.

Розрахувати суму лікарняних за січень та скласти необхідні бухгалтерські проведення.

Завдання 2

Дані для виконання:

Відповідно до виконавчого листа робітником Зубченко А.Д. виплачуються аліменти на утримання неповнолітньої дитини. Сума нарахованих аліментів відповідає 25% від суми виплат робітника. У грудні 2016р. робітнику нарахована заробітна плата в сумі 4550 грн.

Необхідно розрахувати суму аліментів і відобразити відповідні нарахування.

Завдання 3

Дані для виконання:

Бухгалтер нарахував суму компенсації у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю по лікарняному листку робітнику. Стаж роботи робітника - 15 років. Середня заробітна плата за місяць складає 6230 грн. Робітник хворів з першого вівторка у березні 12 календарних днів.

Необхідно нарахувати суму компенсації по листку непрацездатності, який надійшов до бухгалтерії.

ТЕМА 6. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

План

- 6.1.Облік витрат та доходів торговельних підприємств
- 6.2.Облік результатів від реалізації товарів

Контрольні запитання

1. Дайте визначення доходу.
2. На рахунках якого класу ведеться облік доходів? Їх характеристика.
3. Як визначається чистий дохід на рахунках обліку доходів?
4. Які рахунки використовуються для обліку операцій, пов'язаних з реалізацією готової продукції?
5. Який склад доходів від іншої діяльності?
6. На яких рахунках відображаються операції, які виникають внаслідок надзвичайних подій?
8. Які надходження не визнаються доходами?
9. Дайте визначення основної діяльності підприємства.
10. Дайте визначення іншої операційної діяльності підприємства.

Завдання 1

- 1) Які з перерахованих операцій є інвестиційною діяльністю підприємства:
- а) продаж готової продукції на умовах відстрочення платежу;
 - б) нарахування заробітної плати працівникам;
 - в) придбання права користування торговою маркою;

- г) придбання акцій іншого підприємства.
- 2) Який із зазначених принципів складання фінансової звітності вимагає визнання витратами звітного періоду суму нарахованої заробітної плати, а не суму виплаченої заробітної плати:
- обачності;
 - безперервної діяльності;
 - нарахування,
 - послідовності.
- 3) Доходи, відповідно до принципу нарахування, визнаються в тому періоді, коли:
- надійшли кошти на поточний рахунок підприємства;
 - підписаний контракт на продаж продукції (надання послуг);
 - виписано «Рахунок-фактуру»;
 - продукція відвантажена і покупцю передано право власності на неї.

Завдання 2

За даними балансу підприємства на 30.11.20__ р. та 31.12.20__ р. залишки на відповідних рахунках бухгалтерського обліку наведені нижче.

	На 30.11.20__ р.	На 30.11.20__ р.
Розрахунки з покупцями та замовниками, грн	10 000	3000
Витрати майбутніх періодів (сплачена авансом орендна плата)	5000	7500
Товари	7000	6000
Розрахунки з постачальниками та підрядчиками (заборгованість за одержані товари)	12 000	15 000
Розрахунки з оплати праці	5000	3000

Відомо також, що підприємство використовує постійну систему обліку, а реалізація покупцям за поточний місяць проводилась на умовах відстрочення терміну платежу. За даними синтетичного обліку відома наступна інформація про рух грошових коштів на підприємстві:

- одержано від покупців в погашення заборгованості за реалізовані товари — 80 000 грн;
- сплачено орендні платежі за наступний період — 5000 грн;
- сплачено постачальникам за одержані товари — 60 000 грн;
- виплачена заробітна плата за поточний період — 10 000 грн.

Необхідно: Визначити за грудень 20__ р.:

- дохід від реалізації товарів;
- собівартість реалізованих товарів;
- витрати на оренду за поточний місяць;
- витрати на оплату праці за поточний місяць.

Скласти за операціями відповідні бухгалтерські записи.

Завдання 3

Дані для виконання:

Підприємство реалізувало покупцеві готову продукцію на умовах передплати, виробнича собівартість якої становить 800 грн., на суму 1000 грн. (ПДВ — 200 грн.).

Необхідно відобразити господарську операцію на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 4

Протягом звітного періоду роздрібним торговим підприємством здійснено такі господарські операції, пов'язані з витратами операційної діяльності:

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
Витрати, пов'язані з товарними запасами		
1	Оприбутковано товари, одержані від постачальників за відпускними (договірними) цінами (без ПДВ)	60 000
2	Відображено суму податкового кредиту по ПДВ	10 000
3	Відображено заборгованість стороннім організаціям за надані послуги при придбанні товарів (транспортування, навантажувально-розвантажувальні роботи, страхування вантажу тощо)	8700
4	Відображено втрати товарів у межах норм природного убутку при перевезенні	420
5	Списано собівартість реалізованих товарів	51 600
Відображено витрати на збут		
6	Відображено витрати на рекламу і дослідження ринку збуту (маркетинг):	
	— оформлення виставок-продаж, передача безоплатно зразків товарів покупцям	2200
	— оплата послуг сторонніх організацій з реклами	1640
7	Відображено заборгованість за надані послуги щодо проведення лабораторних аналізів товарів	560
8	Відображено вартість матеріалів, використаних для упакування товарів	1250
9	Відображено втрати товарів у межах норм природного убутку під час зберігання і реалізації	700
1	Відображено втрати від знецінення запасів:	
	— уцінка товарів в межах торгової націнки	1000
0	— уцінка до чистої вартості реалізації	2000
0	— зменшення податкового кредиту з ПДВ по уцінених товарах (способом «червоного сторно»)	400

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
Витрати на оплату праці		
1 1 1	Відображено нарахування заробітної плати: — адміністративно-управлінському персоналу	12 500
	— працівникам підрозділів, які забезпечують збут товарів	10 300
	— працівникам обслуговуючих виробництв і господарств	7700
	Разом	30 500
1 2	Створено резерв на оплату відпусток: — адміністративно-управлінському персоналу	520
	— працівникам підрозділів, які забезпечують збут товарів	640
	Разом	1160
Відрахування на соціальні заходи		
1 3	— адміністративно-управлінському персоналу	
	— працівникам підрозділів, які забезпечують збут товарів	
	— працівникам обслуговуючих виробництв і господарств	
	Разом	
1 4	Відображено відрахування на соціальне страхування: — адміністративно-управлінському персоналу	500
	— працівникам підрозділів, які забезпечують збут товарів	412
	— працівникам обслуговуючих виробництв і господарств	308
	Разом	572
1 5	Відображено відрахування на соціальне страхування на випадок безробіття: — адміністративно-управлінському персоналу	314
	— працівникам підрозділів, які забезпечують збут товарів	257
	— працівникам обслуговуючих виробництв і господарств	423
	Разом	994
Витрати, пов'язані з використанням та утриманням основних засобів		
1 6	Нараховано амортизацію основних засобів: — загальногосподарського призначення	3960
	— що забезпечують збут товарів	1380
	Разом	5340
1 7	Відображено заборгованість підрядних організацій за виконані роботи по ремонту основних засобів, що обслуговують збут товарів	960
1 8	Відображено заборгованість стороннім організаціям за надані послуги по опаленню, освітленню, водопостачанню та за інші комунальні послуги: — об'єктів загальногосподарського призначення	1440
	— об'єктів, що забезпечують збут товарів	1260
	Разом	2700

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
Витрати на службові відрядження		
19	Відображено списання з підзвітних сум витрат на службові відрядження:	
	— адміністративно-управлінського персоналу	600
	— працівників, що забезпечують збут товарів	504
	Разом	1104
Інші витрати, пов'язані з управлінням і обслуговуванням торгової діяльності		
20	Відображено заборгованість:	
	— відділенню зв'язку — за надані поштово-телеграфні послуги	790
	— установі банку — за розрахунково-касове обслуговування	880
	— аудиторській фірмі — за надані аудиторські послуги	1330
	Разом	3000
21	В кінці звітної періоду списано на фінансові результати основної діяльності:	
	— собівартість реалізованих товарів	
	— адміністративно-управлінські витрати	
	— витрати на збут	
	— інші витрати операційної діяльності	
	Разом	
<i>Суми по операції визначити самостійно за даними рахунків відповідно: 902 «Собівартість реалізованих товарів», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності»</i>		

Необхідно:

1) записати господарські операції в Реєстраційний журнал і скласти по них бухгалтерські проводки;

2) відкрити рахунки: 902 «Собівартість реалізованих товарів», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності» і відобразити в них господарські операції;

3) підрахувати дебетові обороти на вказаних рахунках і списати їх з кредиту рахунків на фінансові результати (дебет рахунку 791 «Результат основної діяльності»).

ТЕМА 7. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ПОРЯДОК ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

План

- 7.1. Поняття та види інвентаризацій
- 7.2. Етапи проведення інвентаризацій та їх документальне оформлення
- 7.3. Відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку

Контрольні запитання

- 1. Інвентаризація, її значення. Види інвентаризації.
- 2. Необхідність проведення інвентаризації.
- 3. Який порядок проведення і оформлення інвентаризації?
- 4. Порядок відображення в обліку результатів інвентаризації?
- 5. Як визначити розмір відшкодувань завданих збитків підприємству?
- 6. Хто відповідає за організацію, проведення та загальний стан інвентаризаційної роботи ?

Завдання 1

На підприємстві роздрібної торгівлі при інвентаризації виявлено нестачу товарів обліковою (продажною) вартістю 3600 грн. Сума торгової націнки, що припадає на нестачу товарів, за даними розрахунку, склала 1200 грн. Сума ПДВ — 480 грн.

Записати в Реєстраційний журнал господарські операції за наведеним нижче змістом і скласти по них бухгалтерські проводки.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Списано за обліковою (продажною) вартістю нестачу товарів	3600
2	Списано суму торгової націнки, що за розрахунком відноситься до нестачі товарів (способом «червоного сторно»)	1200

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
3	Відображено за балансовою вартістю списані товари на відповідному забалансовому рахунку до з'ясування причин нестачі	2400
4	Відображено суму податкового кредиту по ПДВ, що відноситься до нестачі товарів (способом «червоного сторно»)	480
5	Списано суму коригування ПДВ на витрати	480
6	Списано втрати від нестачі товарів на фінансові результати <i>Суму визначити самостійно</i>	

ТЕМА 8. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

План

- 8.1. Поняття та значення звітності та вимоги до неї
- 8.2. Види звітності, основні її показники
- 8.3. Порядок складання і подання бухгалтерської звітності

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте вимоги, що ставляться перед звітністю.
2. Укажіть склад та елементи поточної та річної фінансової звітності.
3. З дотриманням яких принципів формується фінансова звітність підприємств?
4. Поясніть порядок подання річної фінансової звітності.
5. Поясніть порядок подання квартальної фінансової звітності.
6. Мета складання та структура бухгалтерського фінансового звіту «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».
7. Структура і форма Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).
8. Структура і форма Звіту про рух грошових коштів (за прямим та непрямим методами).
9. Методика визначення зміни величини грошових коштів за звітний період.
10. Мета складання та структура Звіту про власний капітал.
11. Методика та техніка складання Звіту про власний капітал.
12. Порядок складання консолідованої фінансової звітності.

13. Методика і техніка виправлення помилок, зміни в облікових оцінках та обліковій політиці.

Завдання 1

Нижче наведені деякі поняття та визначення, які асоціюються з основними принципами підготовки фінансової звітності підприємства. Які з принципів, наведених в першій колонці, відповідають твердженням, представленим у другій колонці? Підберіть відповідні пари.

1		2	
1	обачності	А	Інформація, яка може вплинути на прийняття рішення, має бути представлена у звітності
2	єдиного грошового вимірника	Б	Причинно-наслідковий зв'язок між доходами та витратами
3	відповідності доходів і витрат	В	Базовий принцип оцінки в балансі багатьох активів
4	нарахування	Г	Має відношення до характеристики проміжку часу, необхідного для складання звітності
5	автономності підприємства	Д	Передбачає, що підприємство буде функціонувати протягом невизначеного проміжку часу
6	безперервної діяльності	Е	Не дозволяє підприємству змінювати метод нарахування амортизації без суттєвих на те причин
7	повного висвітлення і	Є	З декількох методів оцінки активів обирають найнижчий
8	послідовності	Ж	Вимагає перерахування операцій, здійснених в іноземній валюті, в національну валюту
9	періодичності	З	Доходи визнаються тільки у випадку їх відповідності зазначеному принципу
10	історичної собівартості	І	Всі господарські операції повинні бути ототоженні з відповідним підприємством

Завдання 2

Нижче наведені операції підприємства на кінець звітного року:

а) Одержано грошових коштів за звітний рік:

- від постачальників — 360 000 грн;
- внесків засновників — 100 000 грн;
- короткострокова банківська позика — 100 000 грн.

б) Витрати грошових коштів за звітний рік:

- придбані запаси — 300 000 грн;
- орендна плата — 15 000 грн;
- заробітна плата — 30 000 грн;
- комунальні послуги — 5000 грн;
- послуги зі страхування майна — 3000 грн;
- придбано обладнання та меблі — 40 000 грн.

в) Банківська позика була одержана 31 березня терміном на 1 рік зі сплатою 12 % річних.

г) Обладнання та меблі були придбані 3 січня. Корисний термін використання визначено — 10 років без ліквідаційної вартості, метод нарахування амортизації було визначено прямолінійний.

д) Залишки запасів на кінець року становили 100 000 грн.

є) Залишок заборгованості на кінець періоду становив:

- постачальникам — 20 000 грн;
- комунальним службам — 1000 грн.

ж) Орендна плата становить 1000 грн в місяць. На початок року оренда за 4 місяці була сплачена авансом.

Необхідно: Підготувати Баланс на 31.12.20__ р. та Звіт про фінансові результати за поточний рік.

ЛІТЕРАТУРА

1. Автоматизація оптової торгівлі [Електронний ресурс]. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biznes.hhut.ru/2010/09/3>
2. Акімова Н.С., Новицька Н.В. Облік знижок та методика їх розрахунку // Сборник материаллов Международной научнопрактической конференции: «Проблемы социально-экономического развития предпринимательства». - Монреаль, Канада. – 2014. – С. 87-92
3. Бардаш С.В. Місце і роль інвентаризації в теорії й практиці бухгалтерського обліку та господарського контролю /С.В. Бардаш // Науковий журнал : Таврійський науковий вісник. - Херсон : Айлант. - 2009. - № 62. - С. 262-274. 6. Белявцев М.І. Інфраструктура товарного ринку : навч. посібник / М.І. Белявцев, Л.В. Шестопалова. - К. : ЦУЛ, 2005. - 416 с.
4. Буханцева М.В. Бухгалтерський облік у торгівлі : посібник / М.В. Буханцева, Г.В. Негода - К. : Ред. журн. «Вісник податкової служби України», 2005. - 48с. 41 13. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у торгівлі: [підручник для студ. вузів спец. 7.050106 «Облік і аудит»] // Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга; 2-ге вид. перероб. і доп. – Житомир: ПП«Рута», 2010. – 576 с.
5. Хоменко Н.В., Карпенко О.В., Верига Ю.А. Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності : монографія / Н.В. Хоменко, О.В. Карпенко, Ю.А. Верига - Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. - 153 с.
6. Хохлов В.О. Маркетингова цінова політика: [конспект лекцій] / В.О. Хохлов. – Сімферополь: КЕІ «КНЕУ ім. В. Гетьмана», 2012. – 21 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/18490618/marketing/vidi_znizhok.
7. Атамас П. Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки. 2-ге вид. Навч. посіб. — К: Центр учбової літератури, 2010. — 392 с.

8. Бухгалтерський облік в галузях господарства [підручник для різногалузевих вузів] / під ред. Б.О. Шумляєва. – Дніпропетровськ: Вид-во філії ун-ту „Україна”, 2006. – 458с.
9. Куцик П. О., Коваль Л. І., Макарук Ф. Ф. Куцик П.О., Козаль Л.І., Макарук Ф.Ф. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві Навчальний посібник. 2010р.- 504 с.
10. Зоріна В. Н. Формування та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в галузях народного господарства. Навчальний посібник. / Зоріна В. Н. – К. : Центр учбової літератури, 2005. – 240 с.
11. Лень В.С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навчальний посібник. - К.: Знання-Прес, 2005. - 491 с.
12. Свідерський Є.І. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2005. - 233 с.

Допоміжна

1. Бухгалтерський облік. Наскрізні завдання для студентів економічних спеціальностей. Практикум для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” За ред. Проф. Ф.Ф. Бутинця та С.В. Бойко. – Житомир: ПП “Рута”, 2006. – 132 с.
2. Волинець Л. Як провести та оформити інвентаризацію / Л. Волинець // Консультант бухгалтера. – 2005. – 5 грудня (№ 49). – С. 4–24.
3. Аудит: організація та методика (у структурно-логічних схемах ч. I, II): Навч. посіб. / Янчева Л.М., Макеєва З.О., Акімова Н.С. [та ін.]. – Х.: ХДУХТ, 2011 – 340 с.
4. Аудит: методологія та організація проведення : Навч. посіб. / Янчева Л.М., Макеєва З.О., Акімова Н.С., Топоркова О.В. [та ін.]. - Х.: ТОВ „Видавництво „Форт”, 2013 – 356 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <https://dl.tntu.edu.ua/login.php?course=4741> – Сторінка навчальної дисципліни на сервері дистанційного навчання ТНТУ
2. www.ukrpravo.com – Законодавство України
3. www.finance.com.ua – Український фінансовий портал «Фінанси України»
4. www.conculthing.ru – проблеми обліку та аналізу
5. www.economics.com.ua – економічна бібліотека
6. www.minfin.gov.ua – Міністерство фінансів України
7. www.cfin.ru/ - корпоративні фінанси

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Торговельна діяльність — це ініціативна, самостійна діяльність юридичних осіб і громадян щодо здійснення купівлі та продажу споживчих товарів з метою одержання прибутку.

Оптова торгівля — сфера підприємницької діяльності з придбання товарів оптом для їх подальшої реалізації підприємствам роздрібною торгівлі та іншим суб'єктам підприємницької діяльності. В широкому розумінні оптовими вважають операції, коли суб'єкт підприємницької діяльності (покупець) придбає у великій кількості товари не для власного споживання, а для подальшого їх перепродажу меншими порціями від свого імені іншим споживачам, виконуючи в цей період функції зберігання і транспортування товарів.

Роздрібна торгівля — сфера підприємницької діяльності з продажу товарів (послуг) безпосередньо кінцевим споживачам для їх власного некомерційного використання.

Договір купівлі-продажу — письмова чи усна угода між продавцем і покупцем про ціну товарів, їх якість, строки поставки та інші умови, а також відповідальність сторін за невиконання договірних зобов'язань.

Витрати обігу — витрати у вартісному вимірнику, пов'язані з просуванням товарів від виробника до споживача.

Ціна — виражена у грошовому вимірнику вартість одиниці товару.

Відпускна ціна — ціна, за якою виробник або збутова організація реалізує продукцію виробничим чи роздрібним підприємствам для її наступної переробки або реалізації.

Оптова ціна — ціна товару за умови його продажу великими партіями (оптом).

Оптова надбавка — складова частина оптової ціни товару, призначена для покриття витрат обігу і створення прибутку оптово-збутових організацій.

Роздрібна ціна — ціна, за якою реалізуються товари кінцевим споживачам.

Торгова націнка — частина роздрібною ціни товару, призначена для покриття витрат обігу і забезпечення прибутку роздрібних торгових підприємств.

Вільна ціна — ціна, яка встановлюється продавцем товару з урахуванням кон'юнктури ринку, попиту та пропозиції.

Договірна ціна — ціна, що встановлюється за домовленістю між продавцем (виробником) і покупцем (споживачем) товарів (послуг).

Фіксована ціна — ціна, незмінна у визначеному періоді часу.

Регульована ціна — ціна, яка може змінюватися щодо базового рівня у відповідності з порядком, встановленим державними органами. Для роздрібною торговою мережі це може бути встановлення максимального рівня цін або торговою націнки.

Торгова знижка — умова операції купівлі-продажу, за якою відбувається зменшення вартості продажу товарів.

Переоцінка товарних запасів — зміна вартості товарів у напрямі її збільшення (дооцінка) або зменшення (уцінка).

Товарні втрати — виражені у грошовій оцінці втрати від кількісного зменшення товарів або погіршення їх якості, що відбуваються в процесі транспортування, зберігання та реалізації товарів.

Природний убуток — втрати товарно-матеріальних цінностей при транспортуванні, зберіганні і реалізації товарів внаслідок впливу на них об'єктивних природних чинників (усихання, розпилення, розтрушування, витікання тощо).

Договір комісії — договір, за яким одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням іншої сторони (комітента) здійснити за винагороду одну або декілька угод від свого імені, але за рахунок комітента.

Договір консигнації — договір, за яким іноземна фірма-експортер товарів в Україну (консигнант) постачає товар на склад українського посередника (консигнатора) і доручає йому від свого імені здійснити за певну винагороду подальшу реалізацію поставленого за договором товару протягом визначеного строку.

Митна декларація — заява, в якій містяться відомості про товари, мета їх переміщення через кордон, характер угоди, а також інформація, необхідна для митного контролю і розрахунку митних платежів. Вона є головним документом для оприбуткування товару при його надходженні від іноземного постачальника (по імпорту).

